

حقوق و مدیریت ثبت اختراع

(تحولات بین المللی اخیر در زمینه حقوق ثبت اختراع)

حقوق مدیریت ثبت اختراع به عنوان یکی از شاخه های اصلی حقوق مالکیت معنوی

(مالکیت فکری) از موضوعات اساسی کنوانسیون پاریس در حمایت از مالکیت صنعتی

است. بخش اول این مقاله در فصلنامه شماره ۱۲ دیدگاههای حقوقی از نظر گرامیتان

گذشت. مقاله حاضر نیز بر مبنای گزارشی تهیه شده که در کنفرانس جولای ۱۹۹۶

کشورهای آسیا و اقیانوسیه توسط آقای هانزباردل (ethedraB znieH) وکیل ثبت

اختراعات آلمان در سریلانکا - کلمبو ارائه گردید و طی آن ضمن ملاحظات خاص در

رابطه با لزوم حمایت از حقوق ثبت اختراعات به بحث و بررسی پیرامون موقعیت

کشورهای در حال توسعه، تحول و تکامل سیستم ثبت اختراع، معاهده همکاری ثبت

اختراعات (ydaeT noitarepooC tnetap) کنوانسیون حقوق ثبت اختراعات اروپا

(noitnevnoC tnetap naeporuE) مهلت بین المللی جهت ثبت اختراع در

کشورهای عضو، قلمرو حمایت از حقوق ثبت اختراع و در مجموع تحولات بین المللی

اخیر در زمینه حقوق ثبت اختراع پرداخته است.

ملاحظات اساسی

اجازه دهید با چند اظهار اساسی شروع کنیم:

۱) از حق اختراع همواره و کرارا " بعنوان یک حق انحصاری یاد میشود . آنطوریکه ما از حق انحصاری درک می کنیم انحصار عبارت از یک قاعده یا آئین نامه باز است که بویله آن فقط به دارنده یا صاحب حق انحصاری به بخش خاصی از بازار اجازه ورود داده می شود . مثالی که می توان در این مورد ذکر کرد عبارت از تجارت انحصاری تنباکو و کالاهای زیربط آن مثل سیگار است . مثال دیگر انحصاری کشوری (ملی) مخابرات از راه دور است .

برخلاف این موارد، حق ثبت اختراع عبارت از حق مالکیتی در زمینه یک خلاقیت تکنیکی ، یعنی اختراع است . مالکیت در چهارچوب اصل وسعت نظر نظم و حقوق نقش تعیین کننده ای را ایفاء می کند . هیچ فرد منطقی و معقولی منکر این امر نخواهد بود که نقاش یک تصویر بعنوان یک اثر یا قطعه هنری مالک تصویری خواهد بود که با رنج و تلاش آنرا خلق نموده است .

۲) همین اصل بایستی در مورد یک اختراع تکنیکی هم که معمولاً " در جهت خلق آن تلاش و کوشش قابل توجهی ضروری است مورد استناد و کاربرد واقع شود . یک سرمایه گذاری متناسب نیز بایستی در چنین تلاش و کوشش جلوگیری باشد پیشرفتهای تحولات تکنیکی مستلزم وجود مهندسیین آزمایشگاهها و غیره است که بایستی برای فراهم نمودن اینها سرمایه گذاری نمود و پول پرداخت کرد . اگر مخترعی بتواند راز اختراع خود را حفظ نماید در اینصورت ممکن است تا حدودی مال یا ملک خود را حفظ و تامین

نماید. اما اگر مخترع قصد دارد که اختراع خود را به بازار عرضه نموده و از این طریق در خدمت مصرف کننده باشد، بدون داشتن حمایت ثبت اختراع این خطر او را تهدید می کند که اختراع او به جهت جذابیت آن فوراً "کپی و تقلید خواهد شد. معمولاً" کپی کننده یا فرد تقلیدگر در وضعیتی است که می تواند موضوع اختراع را ارزانتر از مخترعی تولید کند که این مخترع مجبور است قیمت محصول خود را با محاسبه هزینه های تحول تکنیکی و فن آوردی یا به عبارت دیگر، با احتساب سرمایه گذاریهای ذریبط خود بسدت آورد. بالعکس، تقلید کننده به هیچ وجه با چنین هزینه هائی را بدوش نمی شکند.

۳) تجربه به ما نشان میدهد که در یک کشور صنعتی بدون داشتن حمایت حقوق ثبت اختراع تمام شرکتهای و موسسات پیشتاز تجاری که بطور قابل توجهی در تحولات تکنیکی جدید سرمایه گذاری می کنند خیلی زود نابود و مضمحل می شوند، حداقل در رابطه با مرکزیت تحول و پیرفتشان، زیرا آنها نمی توانند با موسسات تقلیدگر یا کپی کننده رقابت کنند. نتیجه فقدان حمایت حقوق ثبت اختراع این است که موسسه تجاری مراقب رقبای خود است که ببیند تا چه حدودی و در چه زمینه ای آنها محصولات جذاب جدید خلق می کنند تا اینکه در اسرع وقت ممکن آنها را کپی کند. پیامد یا نتیجه منطقی این کار عبارت از اینست که تحقیق تکنیکی بدون حمایت حقوق ثبت اختراع می میرد و از بین می رود. برای این تحول مثال روشنی وجود دارد: کشورهائی که فاقد حمایت از مواد

داروئی هستند صنعتی ندارند که به اتکای خود محصولات داروئی پیشرفته یا تحول گران قیمت است و باید متعاقباً" بوسیله قیمت محصولات باز گردند.

در این قبیل کشورها ما غالباً" فقط کپی کننده ها یا تقلید گرانی را داریم که معمولاً" بدترین نوع محصولات را عرضه می کنند.

۴) اساساً" حمایت از حقوق ثبت اختراع عبارتست از حمایت از سرمایه گذاری لازم برای ساخت یا خلق اختراعات ، این سرمایه گذاریها بی فایده و عبث خواهد بود اگر نتوان رقبا را از کپی کردن محصولات اختراعی جدید جلوگیری کرد ، وضعیت کشاورزی را در

نظر بگیرد که در بها رسیب زمینی های خود را می کار تا اینکه در پائیز آنها را برداشت کند ، کاشت سی زمینی سرمایه گذاری اوست که با مالکیت او روی زمین و سیب زمینی های سبز شده حمایت می شود ، این امر باور نکردنی است که تصور کنیم هر کس مجاز به برداشت سیب زمینی از این زمین مزروعی خواهد بود.

ممکن است اظهار شود که این ملاحظات خیلی ساده هستند ، اما نمونه های متعددی از اشتباه بین یک حق ثبت اختراع با یک حق انحصاری وجود دارند و این قضیه مشهوری است که حق انحصاری مفهوم یا دلالت ضمنی بدی دارد ، این است دلیل آنکه چرا این

اصول در آغاز بررسی و ملاحظات مد نظر قرار داده شده است . اکنون با ذکر این مقدمه موقعیت یک شکرو در حال توسعه را بررسی می نمائیم

موقعیت یک کشور در حال توسعه :

آیا این اصول در رابطه با یک کشور در حال توسعه ای که هنوز صنعتی همراه با تحقیق و توسعه ارائه نداده است نیز معتبر است ؟ به اعتقاد ما، در هر مورد صنعتی کردن یا به عبارت دیگر، ایجاد مشاغل و فراهم آوردن سزح زندگی بالا اثر بطور قاطع و موثر بستگی به سرمایه گذاری توسط شرکتها و موسسات تجاری - صنعتی پیشتاز دارد . کشورهای در

حال توسعه انگیزه یا موجبات نیروی کار ارزانتر را در قبال آنچه که در دسترس کشورهای صنعتی است به این کشورها(به کشورهای صنعتی) فراهم می آورند . این امر یکی از دلایل استقبال و روی آوری موسسات پیشتاز تجاری به ایجاد شعباتی از کارخانجات خود در کشورهای در حال توسعه است تا کارفرآیند تولید را که در کشورهای صنعتی بسیار گران است به انجام برسانند . مثال بارز در این خصوص صنعت

الکترونیک است . قطعات رادیو و تلویزیون اغلب در کشورهای در حال توسعه ساخته می شوند . معمولاً این قبیل محصولات در کشور مبداء(وطن) موسسه پیشتاز تجاری در تحت حمایت ثبت اختراع قرار می گیرند ایجاد شعبات کارخانجات این امکان رافراهم می سازد که دانش فنی مناسب و مرتبط وارد کشور در حال توسعه بشود که بدینوسیله کارکنان ومهندسين این قبیل کشورها کاملاً در وضعیتی قرار گیرند که تولید چنین

محصولاتی را به عهده گرفته و انجام دهند، این امر قابل درک است که یک موسسه
پشتاز ثبت اختراع (esirpretnE tnetap) که محصولات خود را در کشور در حال
توسعه به تولید مس رساند علاقمند است که این محصولات بلافاصله در همان کشور

توسط سایر موسسات پشتاز تجاری تقلید نو کپی برداری نشود که البته این امر معمولاً
مشکل آفرین نمی باشد زیرا که دانش فنی کار وارد کشور مربوط گردیده است،
مضافاً بر اینکه، طبیعی است موسسه پشتاز تجاری، در انتظار است محصولات ذیربط
یا به سمت آن موسسه بارگیری و ارسال شود و یا به سمت مشتریان آنها.

در این رابطه گزارش یک مثال یا نمونه عملی خالی از فایده نیست:

یکی از موکلین آلمانی آقای هانز باردل که تولید کننده ماشینهای تولید کفش میباشد
تولید نوع خاصی از این قبیل ماشینها را به یکی از کشورهای بلوک شرق سابق انتقال داده
بود، کمپانی شریک در کشور ذیربط نقشه ها، ترسیمات و مشخصه های مورد نیاز جهت
انتقال دانش را تحصیل کرده بود، در بدو امر همکاری با کمپانی شریک بخوبی پیش می

رفت تا اینکه موکل آلمانی وی مطلع شد که همین ماشینهایی که می بایست منحصرأً به
موکل او ارسال می شد در تعداد دیگری از کشورها نیز ظاهر گردیده است، کمپانی
شریک با نقض قرارداد مربوطه معلومات و دانش فنی نوع خاص این ماشین را جهت
ساخت این ماشینها بمنوثر ارسال به سایر کشورها بر مبنای قیمتی که خودشان تعیین کرده
بودند، مورد استفاده قرار داده بود، تحقیق و بررسی این موضوع در آن زمان خیلی دشورا

بود زیرا آنطور که میدانید کشورهای بلوک شرق بسهولت قابل دسترسی نبودند، علی ایحال ماشین ذیربط در کشور کمپانی شریک از طریق حق ثبت اختراع حمایت نشد زیرا به جهت مشکلات زمانی (محدودیت زمانی) این امر ممکن نبود، نتیجه این رویدادها قطع فوری همکاری بود که برای مدت زمانی بسیار ثمربخش و مفید واقع شد، اگر حمایت از حقوق ثبت اختراع در رابطه با ماشین مورد بحث در کشور کمپانی شریک موجود بود این امکان وجود داشت که از تولید مستقل جلوگیری بعمل آید و در هر صورت این امکان میسر بود که ادعای خسارت بشود.

بنابراین نتیجه گیری که میتوان کرد اینست که وجود حمایت از حقوق ثبت اختراع برای کشورهای در حال توسعه هم حائز اهمیت فراوان است، زیرا این امر انگیزه یا محرک خاصی برای موسسات پیشتاز تجاری کشورهای صنعتی جهت سرمایه گذاری در کشورهای در حال توسعه نه تنها در رابطه با تولید کالاهای قراردادی جهت مصارف روزمره بلکه در جهت تولید محصولات صنعتی پیچیده تر نیز می باشد.

مثال بارز صنعت شدن یک کشور با معرفی یا ورود یک سیستم ثبت اختراع مدرن، جمهوری خلق چین می باشد، این کشور رشد فزاینده صنعت خود را شاهد بوده و تجربه می کند، سرمایه گذاران کشورهای صنعتی نگران جلوگیری از تقلید و کپی محصولات جدید و جالب تولیدی خود در چین از طریق حقوق حمایت از ثبت اختراع هستند، فعالیتهای سرمایه گذاری قدرتمند موسسات پیشتاز تجاری در حال حاضر براین اساس در

چین در حال انجام است . ملاحظات مذکور کلاً" ما را به این نتیجه گیری می رساند که حمایت از حقوق ثبت اختراع مدرن ، جمهوری خلق چین می باشد . این کشور رشد فزاینده صنعت خود را شاهد بوده و تجربه می کند . سرمایه گذاران کشورهای صنعتی نگران جلوگیری از تقلید و کپی محصولات جدید و جالب تولیدی خود در چین از طریق حقوق حمایت از ثبت اختراع هستند . فعالیتهای سرمایه گذاری قدرتمند موسسات پیشتاز تجاری در حال حاضر بر این اساس در چین در حال انجام است . ملاحظات مذکور کلاً" ما را به این نتیجه گیری می رساند که حمایت از حقوق ثبت اختراع با تاثیری بین المللی ضروری و لازم است .

ت،ول و تکامل سیستم ثبت اختراع

آیا سیستم ثبت اختراع به نحوی خود عمل می کند که احتیاجی به تحول و تکامل نداشته باشد؟ به نظر ما عکس قضیه صحیح است . سیستم بین المللی ثبت اختراع پیچیده و گران است . هزینه های فوق العاده سیستم بین المللی ثبت اختراع تحصیل حمایت لازم را خصوصاً" در رابطه با موسسات تجاری کوچک و متوسط، خراب و معیوب می سازد.

الف) معاهده همکاری حقوق ثبت اختراعات TCP

(ytaerT noitarepooC tnetarP) ماونواواساسی بنام کنوانسیون پاریس (۱۸۸۳) (noitnevnoC sirarP) در اختیار داریم که یک سال حق تقدم (raeY ytiroirP) را

برای ثبت اختراع در نظر گرفته است . مضاف بر این ، ما معاهده همکاری حقوق ثبت اختراعات (TCP) را در اختیار داریم که مخصوصاً "توسط صنایع سایر متوسط و کوچک بکار گرفته می شود . TCP دو تاثیر اساسی را در بر دارد:

(۱) TCP کثرت و تعدد الزامات یا احتیاجاتی که سابقاً " جهت ثبت اظهارنامه اختراع لازم واز کشوری به کشور دیگر متفاوت بود را هماهنگ می نماید و اظهارنامه واحدی را که در سطح همه کشورهای عضو TCP شناخته شده است جایگزین این کثرت و تعدد الزامات می نماید

(۲) TCP زمان بررسی و رسیدگی ثبت اظهارنامه های خارجی را تمدید می نماید و بدینوسیله هزینه های عمده و قابل توجه اظهارنامه های خارجی در کشور مورد نظر را به تعویق می اندازد یعنی بمدت بیست ماه (۲۰ ماه) و یا - در صورت استفاده از فصل دوم - بمدت سی ماه (۳۰ ماه) از تاریخ حق تقدم به تعویق می اندازد . اظهارنامه TCP منتهی به یک ثبت اختراع متحدالشکل در همه کشورهای تعیین شده نمی گردد گرچه با هر یک از

اظهارنامه های TCP در هر یک از کشورهای تعیین شده با روشی معمول رفتار می شود که از نظر ملی (داخلی) بر صندوق گواهی ثبت اختراع مقدم می گردد . فصل دوم TCP با بررسی مقدماتی بین المللی که بایستی کشورهای عضو TCP را وادار به پذیرش و توصیب نتیجه بررسی مقدماتی بین المللی در کشور خود بنماید، قدمی در این جهت است . اما قضیه در عمل این نیست . مخصوصاً " کشورهایائی که دارای سیستم بررسی ماهوی

هستند، چنین روشی راحتی اگر گزارش بررسی مقدماتی بین المللی وجود داشته باشد، در داخل کشور انجام می دهند، هر کشوری عادات ملی خود را دوست می دارد و به آن عشق می ورزد، نتیجه ناامید کننده و حرمانی که می ماند برای مخترعین و صنعت است

که عبارت از هزینه ها و مخارج عمده و قابل توجه می باشد، در بسیاری از کشورها حمایت از حقوق ثبت اختراع جهت بسیاری از موسسات تجاری رایگان است.

ب) کنوانسیون حقوق ثبت اختراعات اروپائی - CPE

(noitnevnoC tnetap naeporuE)

تاسیس و ابداع سیستم حقوق ثبت اختراعات کوشش رد جهت کاهش هزینه های حمایت از حق ثبت اختراع در اروپای غربی می باشد، هر چند که تاثیر این کاهش هزینه فقط در رابطه با روش بررسی در تعداد اندکی از کشورهای اروپائی است که دارای سیستم بررسی ماهوی میباشد، در رابطه با کشورهایی که دارای اختراعات ثبت شده هستند تغییر عمده ای بعمل نیامده زیرا عامل اصلی هزینه، یعنی ترجمه ها، دست نخورده و به همان صورت سابق باقی مانده است.

ج) معاهده حقوق ثبت اختراع TLP

(ytaerT waL tnetap)

سازمان جهانی مالکیت معنی (وایپو - OPIW) با آماده نمودن پیش نویس معاهده حقوق ثبت اختراع TLP و تجدیدنظر آن گام مهمی را برداشته که هدف آن بخصوص هماهنگ نمودن قوانین ثبت اختراع کشورهای عضو کنوانسیون پاریس میباشد. پیش نویس معاهده

مذکور بطور گستره و وسیع طی هشت کنفرانس کمیته کارشناسان که متشکل از هیاتهای نمایندگان کشورهای عضو کنوانسیون پاریس و هیاتهای نمایندگی سازمانها، متقاضیان و وکلاء میباشد مورد بحث و بررسی واقع شده است. وایپو همواره در مراحل مختلف تهیه و آماده نمودن موافقت نامه های بین المللی به نحو موفقیت آمیزی اجازه داده است که حرف گروههای ذینفع در خصوص موضوع مالکیت معنوی، مخصوصاً "مخترعین

و متقاضیان ثبت اختراع و همچنین نمایندگان آنان شنیده شود

به این گروهها فرصتی کامل داده می شود تا در جلسات و مجامع وایپو به ارائه نظرات و مواضع خود پردازند.

این معاهده پیش نویس نه تنها در بر دارنده تشریفات و فرمهای ظاهری است بلکه قانون ثبت اختراع کلی را نیز شامل می شود.

پیشنهاد اصلی یا اساسی این معاهده شامل ۳۹ ماده می باشد که از بین این مواد موادی که به نظر حائز اهمیت خاص هستند ذیلاً ذکر می گردد:

۱- حداقل الزامات برای تاریخ اظهارنامه (ماده ۸)

۲- چاپ و انتشار اظهارنامه همراه به گزارش تحقیق (سرچ) بعد از ۱۸ ماه (مواد ۱۵ و ۱۶/۱)

۳- آخرین شروع بررسی و رسیدگی سه سال بعد از تاریخ اظهارنامه (ماده ۱۶/۲)

۴- اصل شناسائی اولین نفری که تقاضای ثبت اختراع رامی نماید بعنوان مخترع (eliF

ot-tsriF) در تمام کشورهای طرف قرارداد (ماده ۹/۲)

۵- قابلیت ثبت اختراع (ماده ۱۱)

الف) بدیع بودن یا جدید بودن (نشریات در سراسر دنیا اعم از چاپی، کاربردی، شفاهی

- بدیع بودن مطلق) (ماده ۱۱/۲).

ب) گام اختراعی (ماده ۱۱/۳)

۶- مدت یا مهلت بین المللی (ماده ۱۲)

۷- حقوق و امتیازات اعطاء شده توسط حق ثبت اختراع (جلوگیری اشخاص ثالث

از استفاده موضوع ثبت شده تحت حق ثبت اختراع (ماده ۱۹)

۸- وصعت یا دامنه حمایت و تفسیر ادعایها (ecnataviuqE) (ماده ۲۱).

۹- دور ۲۰ ساله حق ثبت اختراع (ماده ۲۲)

اکنون درباره موادی بحث میشود که بنظر از ضروریات و اجزاء لاینفک پیش نویس معاهده می باشند، البته در جریان بحث ممکن است به سایر مواد نیز اشاره ای داشته باشیم :

الف) مدت یا مهلت بین المللی

مهلت بین المللی مذکور در ماه ۱۲ نقطه آغازین یک معده بین المللی بود.

یک دوره مهلت زمانی در سیستم eliF fo tsriF (یعنی مخترع کسی است یا اولین نفری است که اختراع بنام او ثبت می شود) درست تاثیر یک تور ماهیگیری امن و محفوظ را دارا می باشد، این حداقل تاثیر دوره مهلت زمانی بود که قبل از به اجراء درآمدن کنوانسیون حقوق ثبت اختراعات اروپائی در آلمان وجود داشت، این تور یا شبکه امن در موارد افشائات غیر قابل اجتناب یا افشائات عمدی مخترع قبل از ثبت اظهارنامه اختراع از تاثیر تخریبی بدیع بودن آن و متعاقباً "بی اعتباری یا بی ارزش شدن گواهی اختراع بعدی جلوگیری می کند.

بمنظور نشان دادن اهمیت دوره مهلت زمان (doireP ecarG) مثال قایق بادی را بکار می بریم .

این ویله ورزشی را به جهت طبیعت و ساختار خاص آن تنهایی توان در ملاء عام و در مکانی باز مورد آزمایش قرار داد، ولی آیا تنها با آزمایش آن این امکان وجود دارد که

تمام کیفیات و شرایط قایق رانی و نتل و هدایت آنرا توسط فردی که روی آن سوار است مورد مطالعه قرار داد؟ هر کس که اطلاعاتی درباره قایقرانی با انرژی باد دارد اینرا نیز می داند که چقدر بدست گرفتن قایق بادی - مخصوصاً اگر فردی مبتدی باشد- دشوار و مشکل است.

در چهارچوب یک سیستم تازه و نو ظهور و مطلق همانطوریکه وسیله کنوانسیون حقوق ثبت اختراع اروپائی تحریر یا تجویز گردیده و نیز توسط ماده ۱۱ معاهده حقوق ثبت اختراعات (TLP) جایگزین شده، این امکان وجود دارد که حمایت معتبری را تحت حقوق ثبت اختراعات مشابه یا برابر (یا مربوط به هم) برای این قبیل وسایل و تجهیزات بعد از انجام آزمایشات لازم در ملاء عام بدست آوریم.

مثال دیگری مربوط به دستگاههایی است که جهت تولید کفش تکمیل و بهبود می یابند. این دستگاهها بایستی قبل از اینکه آنها در رابطه با اختراعات نهائی ذیربط کامل تلقی شوند در کاخانات کفش سازی مور آزمایش واقع شوند. این آزمایشات را تنها میتوان

در کارخانجات تولیدی کفش انجام داد و در اینجا معمولاً از دستیابی اشخاص ثالث نمی توان جلوگیری نمود. این بدین معنی است که آزمایش این دستگاهها بطور اتوماتیک خطر تولید هنر مقدم (P roirP) را با تاثیر تخریبی کامل آن در رابطه با تازگی یا نوظهوری اختراعات ذیربط ایجاد می نماید.

مثال دیگر تکنولوژی ماینهای کشاورزی است که فقط در ملاء عام قابل آزمایش است .

پیامد نتیجه این سیستم تازه یا نو ظهور مطلق ، آنست که تمام تکنولوژیهای که قابل توسعه

و تکمیل در پشت درهای بسته هستند در مقابل سیار تکنولوژیهای مذکور که در آنها

امر تحقیق و آزمایش تکمیل و توسعه در ملاء عام غیر قابل اجتناب است ، از وضعیت و

موقعیت مطلوبتری برخوردارند ، چنین وضعیتی یا موقعیتی به جهت عدم تعیین واطمینان از

اینکه آیا رقیب یا مقلد بعدی خواهد توانست اثبات نماید که آزمایش لازم چیز تازه یا

نوظهوری را خلق کرده هنر مقدم (trA roirP) را تخریب و از بین برده ، کاملاً" غیر

رضایتبخش است .

مشکلات مذکور را میتوان یا دوره مهلت زمانی از بین برد زیرا تاثیر این مهلت زمانی

عبارت از اینست که افشائات مخترع در رابطه با اظهارنامه بعدی ثبت اختراع توسط مخترع

(آن توسط مخترع ثبت شود ، نتیجتاً" دوره مهلت زمانی بر اساس معاهده حقوق ثبت

اختراعات (TLP) از گذشته محاسبه می شود یعنی از زمان اولین تاریخ ثبت (تاریخ تقدم

(اظهارنامه ذریبط اختراع و از هنگام ثبت اظهارنامه اول و اظهارنامه های بعدی که براساس

کنوانسیون پاریس به ثبت می رساند دارای اثر و اعتبار می باشد بطوریکه عبارت ((دوره

مهلت زمانی بین المللی)) کاملاً" قابل توجیه است .

دوره مهلت زمانی بین المللی مخصوصاً " برای دانشگاهها و موسسات علمی حائز اهمیت است زیرا دانشمندان کارهای تحقیقاتی انجام میدهند که منجر به اختراعات مهم می گردد . عادت معمول دانشمندان اینست که احساس می کنند موظفند نتایج تحقیقات خود را بلافاصله و فوراً " چاپ و منتشر نمایند که تاثیر این اقدام عبارت از، از بین بردن چیز تازه و نوظهر در سطح جهانی است .

معرفی یا ایجاد دوره مهلت زمانی بین المللی سریعاً " این مشکلات را حتی در ایالات متحده از بین خواهد برد . در ایالات متحده در حال حاضر یک دوره مهلت زمانی یک ساله وجود دارد که فقط تاثیر ملی یا داخلی دارد . عبارت دیگر فقط در داخل کشور معتبر است . این بدین معنی است که یک دوره مهلت یک اسله از زمان گذشته یعنی از تاریخ ثبت در ایالات متحده محاسبه می شود . نتیجتاً " هر گونه چاپ یا انتشار توسط یک مخترع که بعداً " بعنوان نفر اول اظهار نامه ای را خارج از ایالات متحده و سپس طبق

کنوناسیون پاریس در پایان سال حق تقدم به ثبت رسانده باشد، ممشول دوره مهلت زمانی ایالات متحده نمی شود زیرا، در این مثال ، چاپ و انتشار قبل از تاریخ حق تقدم انجام

شده است

این ، دلیل ساده این امر است که چرا فقط یک دوره مهلت زمانی بین المللی مفید معنی
وفایده است که طی آن دوره مهلت زمانی از زمان گذشته یعنی ز تاریخ حق تقدم محاسبه
می شود.

در اینجا لازم به ذکر است که متاسفانه تعدادی از کشورها قویاً "مخالف هر گونه دوره
مهلت زمانی هستند.

ب) مخترع نفر اولی است که اختراع را به ثبت می رساند

(eliF ot -tsriF)

اصل (eliF ot-tsrif) در تمام کشورهای طرف قرارداد (ماده ۹/۲ یکی از مشکلات

بحث انگیز معاهده حقوق ثبت اختراعات (TLP) است زیرا این اصل ایالات متحده را

متعهد و ملزم می کند که سیستم tnevni ot -tsrif (مخترع نفر اولی است که اختراع را

انجام داده) را کنار بگذارد. بجز ایالات متحده تنها کشور فیلیپین است که سیستم eliF

ot - tsrif را اجراء می کند. در حالیکه کل دنیا بغیر از این دو کشور براساس سیستم

eliF ot- tsrif عمل می کنند. کانادا هم اکنون کشوری است که سیستم eliF ot-

tsrif را انجام می دهد. این کشور چند سال پیش از سیستم tnevni ot-tsrif به

سیستم eliF ot- tsrif تغییر وریده داد.

بسیاری از کارشناسان ثبت اختراع ایالات متحده سیستم *tnevni ot-tsriF* بعنوان سیستمی که در قانون اساسی این کشور لنگر انداخته و محکم بسته شده است محسوب می دارند. مخالفت این گروه از این قرار است که سیستم *tnevni ot-tsriF* تنها سیستم

عادلانه ثبت اختراع برای بسیاری از مخترعین و متقاضیان ثبت اختراع ایالات متحده میباشد مخصوصاً^{۱۱} به جهت اینکه یک دوره مهلت زمانی براحتی امکان افشای عام (آشکارسازی عمومی) وسیله مخترع را فراهم می سازد و این کار مخترع یا متقاضی را قادر می سازد که اختراع ذیربط را از جهت تکنیکی یا تجارتي قبل از تهیه و ثبت اظهارنامه اختراع مورد آزمایش و امتحان قرار دهد. نمی توان در مخالفت گفت که

سیستم *tnevni ot-tsriF* به بسط و توسعه افشای اظهارنامه ها کمک می کند و بعلاوه در کوشش و تلاش در ثبت اظهار نامه هائی که بنظر نمی رسد از نظر تکنیکی یا تجاری نوید بخش باشند صرفه جوئی می شود.

بخشی از صنعت ایالات متحده بنام صنعت صادرات (شرکتهای چند ملیتی) ابراز علاقه به

معرفی سیستم *eliF ot -tsriF* در ایالات متحده نموده است. متقاضیان ایالات متحده که امکان ثبت اظهار نامه های خارجی را دارند وضعیت خود را از قبل در رابطه با استاندارد *eliF ot-tsriF* منطبق نموده اند. کشورهائی که اصولاً^{۱۱} مخالف دوره مهلت زمانی هستند (مانند هلند، فرانسه، سوئیس) تنها در صورتی آادگی پذیرش دوره مهلت زمانی بین المللی را دارند که ایالات متحده سیستم خود را از *eliF tnevni ot- tsriF*

ot-tsriF مبدل نماید. بنظر این دسته از کشورها در رویه فعلی حقوق ثبت اختراعات ایالات متحده تبعیض علیه خارجیها وجود دارد.

در حال حاضر براساس بند ۱۰۴ حقوق ثبت اختراعات ایالات متحده سیستم - tnevni ot tsriF در ایالات متحده فقط اعمال و اقداماتی را برسمیت می شناسد که قبلاً از تاریخ اظهارنامه ایالات متحده در این کشور انجام شده باشد، این امر در بر دارنده اشکال یا وضع نامساوی برای خارجیها است هر چند که اصل ((رفتار ملی)) تضمین شده وسیله کنوانسیون

پاریس و بان صورت نقش نمی شود. آمریکائیهها از مدتهای طولانی اظهار داشته اند که خرخرارجی میتواند از مزایای مذکور در حقوق ثبت اختراعات ایالات متحده بطور ساده با اجرای اقدامات لازم در ایالات متحده استفاده نماید. البته این قاعده حقوقی (مذکور در حقوق ثبت اختراع آمریکا) بخاطر موافقت نامه spirT (thgiR ytreporP (lautcelletni fo stce[sA detateR edarT (جنبه های تجارتي حقوق مالکیت

معنی) تغییر داده شده بنحویکه اعمال و اقدامات در کشورهای خارجی نیز در چهارچوب سیستم tnevni ot - tsriF ایالات متحده برسمیت شناخته خواهد شد، این اصلاحیه از اول ژانویه ۱۹۹۶ به مرحله اجرا گذارده شده است.

اشکال اصلی وعمده سیستم eliF ot-tsriF اینست که یک متقاضی یا یک صاحب اختراع هرگز نمی داند که آثا ممن است رقیبی ناگهان و به یگبار ظاهر شده و برا یا اختراع واحدی که او مستقلاً بعمل آورده تاریخ قبل ادعا نماید یعنی بعبارت دیگر ادعا کند که این اختراع را من قبلاً طی این تاریخ بعمل آورده ام .

رویه ذیل ، یعنی مداخله ای که طی آن این آزمایش بعمل می آید که چه کسی اولین مخترع بوده است ، بسیار پیچیده و پر هزینه است بنحویکه برای موسسات تحای کوچک دشوار است که این رویه را تا پایان تلخ آن تحمل کنند.

اما در چهار چوب سیستم eliF ot-tsriF انکار غیر ممکن است زیرا در هر زمان اداره ثبت اختراعی که اولین اظهارنامه در آن ثبت گردیده می تواند سن دحق تقدم تصدیق شده ای را صادر نماید که بوسیله آن آشکار سازی وافشای خاص در تاریخ معین گواهی شده است ، تحت سیستم eliF ot-tsriF متقاضی این امنیت را دارا است که تمامی

اظهارنامه های مطرح و معلق ثبت اختراع با تاریخ احتمالی قبلی بایستی بعد از ۱۸ ماه از تاریخ حق تقدم چاپ ومنتشر شوند بطوریکه وضعیت حقوقی تاریخ تشکیل پرونده او(تاریخ ثبت اظهارنامه)حداقل ۱۸ ماه پس از تاریخ تشکیل پرونده کاملاً روشن گردد بدون امکان اینکه سالها بعد متقاضی دیگری با ادعای تاریخ تشکیل پرونده مقدم (قبلی)

بتواند اظهار وجود کند • چاپ و انتشار مقدم همراه با سیستم eliF ot - tsriF امنیت لازم را در مقابله با زیردریای هائی که بعداً" در قالب ادعاها یا وانمودهای مخترعین دیگری که مدعی تاریخ قبلی (سبق تاریخ) اختراع هستند بوجود می آورد.

ج - تفسیر ادعاها

آخرین نکته که ذیلاً" شرح داده می شود عبارت از وسعت و قلمرو حمایت از حقوق ثبت اختراع و تفسیر ادعاها میباشد (ماده ۲۱) جوهر اصلی ای هسته مرکزی این ماده تعریف ((تعادل) (ecnalaviuqE) است • هر کسی که به شغل و کالت اشتغال دارد می

داند که در اختلافاتی که یک موضوع حق اختراع بطریقی مورد استفاده قرار گرفته باشد که دقیقاً" همسان و برابر با کلمات ادعاها باشد بسیار نادر است • یک فرد متخلف یا ناقض حقوق که از آموزش حق ثبت اختراع استفاده می کند درد و رنج زیادی را متحمل می شود تا تجسم (چیزی را که دربر دارد- منظور خلق و خوی تجاوز به حقوق دیگران و تخلف است) خود را از عبارت یا کلمه ادعا دور کرده و بزداید • این فرد متخلف تجسم

خود را در رابط با اوصفا و مشخصات ادعا بطریقی تعدیل نموده و این تجسم را ابا اوصاف و مشخصاتی که به نحوی نسبتاً" مشابه عمل می کنند به سمت محدوده و منطقه ای سوق می دهد که بطور نزدیک و بدون فاصله مشمول این ادعا نشورد یا به عارتی با این ادعا قرابت و مشابهت نزدیک نداشته باشد • سئوالی که باید در یک اختلا پاسخ داده شود

اینست که آیا خصوصیات با اوصاف کبه نحو مشابه عمل می کنند معادل های یهستند که میتوان آنها را مشمول دایره حمایت از حقوق ثبت اختراعات قرار داد یا خیر؟

وکلای ثبت اختراعی که با دعاوی حقوق ثبت اختراع سروکار دارند به تجربه می دانند که

یک سیستم ثبت اختراع بدون دکتترین تعادل برای مخترعین و صنایع ، بی مصرف و

بلااستفاده خواهد بود ، در کشورهایی که دعاوی نقض حق ثبت اختراع حائز نقشی است

اهمیت تعادل را اعلام می کنند ، این امر حتی حائز اهمیت بیشتری است زیرا سیستم ثبت

اختراع بر مبنای اصل چاپ و انتشار اختراع حمایت شده استوار است ، این چاپ و انتشار

معمولاً ۱۸ ماه پس از تاریخ حق تقدم انجام می شود بطوریکه تمام رقبای یک متقاضی

خیلی زود این امکان را می یابند که از آموزشها یا اطلاعات مندرج در یک اظهار نامه

ثبت اختراع مطلع شوند این آموزش هر رقیبی را قادر می سازد که مراتب هر گونه حیل یا

پیشدستی مندرج در عبارت ظاهر ادعاها با استفاده از اوصاف و مشخصات مشابهی که از

نظر ماهوی یا بطور عمده همان وظیفه خاص را با همان نتیجه مشابه اجراء می کنند، باشد ،

هیچ متقاضی یا وکیلی هرگز به هنگام تهیه پیش نویس ادعاها در وضعیتی نیست ک

تخلف یا نقض حقوق احتمالی را پیش بینی نماید ، اگر ما چشم بصیرت داشتیم و نها بین

بودیم این امر ممکن و آسان بود که به هنگام تهیه پیش نویس کار اصلی راجع به

اظهارنامه ثبت اختراع ، هرگونه تخلف یا نقض حقوق محتمل آتی را نیز مد مدنظر قرار

داده و مورد رسیدگی و ملاحظه قرار می دادیم .

متأسفانه این امر ممکن نیست بطوریکه ما مجبور هستیم با عدم توانائی خود در پیش بینی هرگونه نقض حقوقی در آینده زندگی کنیم . ما تنها تجربه و تصور یا تجسم خود را جهت از عهده بر آمدن این قبیل وقایع و رخدادهای آتی دارا هستیم . تنها راه خروج از این وضعیت نومیدانه وارونه ، (دکترین تعادل) است .

بنابراین در حرفه ثبت اختراعات ، بایستی صمیمانه از اقدام واپیو (opiV) جهت گنجاندن ماده ۲۱ در TLP (معاهده حقوق ثبت اختراعات) که به موضوع ((تعادل)) در این معاهده می پردازد استقبال کنیم .

معاهده پیش نویس مقرر می دارد (ماده ۲۱/۲) که :

((یک ادعا نه تنها در بردارنده کلیه عناصر اظهار شده در ادعاها خواهد بود بلکه فرض بر اینست که معادلها را نیز شامل می شود)) . معاهده پیش نویس همچنین در بردارنده تعاریفی از تعادل است که از میان این تعاریف مورد ذل که شانس بیشتری برای پذیرش و تصویب دارد ذکر می شود . این تعریف مقرر می دارد:

((یک عنصر یا عامل (یک عنصر معادل) بطور کلی هنگامی معادل یک عنصر دیگر، آنطوریکه در ادعا بیان گردیده تلقی خواهد شد که در زمان هرگونه تخلف یا نقض ادعائی ، حداقل شرایط ذیل در رابطه با اتراع ادعا شده حاصل شده باشد:

عنصر یا عامل معدل از نظر ماهوی همان وظیفه خاص را و بطور عمده به همان طریق
اجراء کند و بطور عمده یا ماهوی همان نتیجه را تولید نماید که عنصر یا عامل اظهار شده
در ادعا)).

پذیرش یا تصوب این ماده یا عبارت دیگر، شناسائی بین المللی (جهانی) تعادل در یک
قلمرو تعریف شده و مشخص گام بزرگی در جهت اعمال و اجاری بهتر حقوق ثبت
اختراعات در صحنه بین المللی خواهد بود.

متاسفانه TLP (معاهده حقوق ثبت اختراعات) توسط برخی محافل ایالات متحده آمریکا
شدیدا\ "مورد حمله واقع شده است بطوریکه تنها راه ادامه کار روی TLP کاهش آن به
موضوعات خاص و صرف رسمی بطوریکه تنها راه ادامه کار روی TLP کاهش آن به
موضوعات خاص و صرف رسمی است ، اگر بشود راجع به این موضوع به توافقی رسید
ممکن است بتوان ایالات متحده را نیز جهت احیای کل معاهده آماده نموده ، این امر
بستگی به وضعیت سیاسی در ایالات متحده دارد که ممکن است ظرف چند سال آینده
تغییر یابد: TLP کوچک بهتر از اینست که هیچ چیز نداشته باشیم بعبارت دیگر TLP
کوچک بهتر از هیچ است ، در مقابل این سابقه بود که یک اجلاس مشورتی برای
آمادگی بیشتر کنفرانس دیپلماتیک جهت انعقاد معاهده حقوق ثبت اختراعات (TLP)

بین ۸-۱۲ ماه مه ۱۹۹۵ تشکیل گردید. هیاتهای نمایندگی تعداد ۹۷ کشور عضو وایپو و/یا عضو سازمان ملل متحد که در این اجلاس شرکت داشتند همراه با ۵ سازمان بین الدولی و ۱۹ سازمان غیر دولتی بعنوان نظار، بالا تفاق به دبیرکل وایپو توصیه کردند که از جلسه سپتامبر ۱۹۹۵ مجمع عمومی وایپو و مجمع اتحادهای پاریس بخواهد که راجع به موضوعات ذیل اتخاذ تصمیم نماید: طریقه دیگی جهت پیشرفت وارتقای هماهنگ سازی ،ء مخصوصاً" در رابطه با موضوعات مربوط به تشریفات اظهارنامه های ملی و منطقه ای ، ثبت اختراع شامل موضوعاتی از قبیل ، امضاءها، تغییرات اسامی و آدرسها تغییر مالکیت ، اصلاح اشتباهات ، اظهارنظر در خصوص در عمدی ، نمایندگی ، آدرس خدمات ، محتویات حداقل بخش درخواست اظهارنامه ، و استفاد از فرمهای مدل بین المللی و همچنین توصیه شده که دو اجلاس یا اجلاسهای بیشتر کمیته کارشناسان جهت بحث و بررسی پیرامون این موضوعات قبل اجلاسهای سپتامبر ۱۹۹۷ مجامع مذکور توسط وایپو سازماندهی شود.

در هر صورت ما نباستی از تلاشها و کوششهای خود جهت برقراری یک هماهنگی کامل نه تنها در رابطه با تشریفات و فرمهای ظاهر بلکه همچنین در رابطه با مقررات ماهوی حقوق ثبت اختراع که سرانجام تصویب و پذیرفته خواهد شد بازایستیم .

نویسنده : ذبیح الله اولاد